

www.baachakhan.com

ديا با مشالونه

Handwritten text in red ink: "Mun Bey" and "1912".

Ketabton.com

www.baachakhan.com

ديايمشالونه

تولونكى: عبدالله نجتانى

د قومونواو قبيلود چار و وزارت
د نشراتو او فرهنگي چارو رياست

۱۴۰۸ هـ. ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

دبابا مشالونه

د چاپ حای - دولتی مطبعه - کابل

د چاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

د چاپ نیټه - ۱۳۶۶ هـ ش

د چاپ مهتم - محمد انور شمس خیل

www.baachakhan.com

فخر افغان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى پير
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كښې ډيرڅه ويلي او
ليكلي دي .

بره خبره يې د انسانيت د لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غښې څلاند، لارښوونكي او لافاني مشالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كښيږدو .
گوډې نزل يې پرې بې خطرې شي او منزلت زور سيزي .
سا سوځد مينه بختاني

د قومونو د ژوندی کولو او بیدارولو د پاره د اې
کسان په کار دي چه بی غرضه وي . دیانت دار
وي . ایماندار وي او د خدای د پاره خپل
قام خدمت ته تیار وي . چه د اړسې
کسان په کوم قام کېسې پیداشي نو د هغوی
په کولسبنو نو هغه قام کېسې مینه ، محبت ،
همدردی ، وروری او عزیزولی پیدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایده او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انبکي

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگذراو صبر دی .

www.baachakhan.com

ز موزون و دنیاہ ظلم و کک کول دی و انظوم
د ظالمہ خلاصول دی کہ ظالم ز موزور و او مسلمان
عم وی

خدایی خدمتگار حان خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدایتم خدمت ضرورت نشسته

دخدای خدمت دهنده مخلوق خدمت دی

اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان ندی

تول دهنده مخلوق دی، که ہندودی، کہ سکھ

دی کہ عیسایی دی .

موز پستانه خدای کار او خدمت به
ته و ایو چه بی دکومی طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لری
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

موتز د خلکو د پوهولو او پېښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، د تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستو د حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشونو
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پېرنگي
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطره خپل سینه د بغضونو کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیزونو مونز تباہ
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو بہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی بہ شان خیل خانو نہ ۔
خاوری کرمی ولی چہ کومی پوری
یومی دانی خان خاوری کرمی نہ
ومی ، زرغونسیدی نہ شی ۔

حقيقت دادی چه یوازی قانون د
ملک اصلاح کولی نه شی اونه امن قایموی
شی . د خلقو زهرونو بدلولو ضرورت دی . نه خسته
پوری چه د خلقو زهرونه بدل نه شی جرمنه کمیدی
نه شی .

د خلقو زهرونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شی . خومره چه دا تحریک خورشی
هومره به د خلقو په زهرونو کبسی تبدیلی راجی او
ددې لازمی نتیجه به په ملک کبسی امن و

امان وی .

۱۰

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور وړ خلک وي هم ،
بی کاره شي او دهنومی طاقت دیو بل په
غور خو لو کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدا

کچری .

۱۱

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بجه
دخیلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خیلو ملگروته و ایم چه زما پتقریر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک کجی چه کوم نقص
وینی، دهغونه به ما خبرومی او شه وخت
چه هغومی مادخیلو غلطونه خبردار کری،

نوزه دهغومی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبنبنس

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

انسان ہم یو عجیبہ چیز دی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی او ہمت بایلی ، نو
یاد خپلی کمزوری او بی ہمتی د پتولو
د پارہ قسما قسما حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه

دخدای مذہبونه دی او دنیا تہ و اتفاق،

میلنی او محبت او دخدای مخلوق آرام

او خدمت دپاره راغلی دی .

دہریو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق

لہ منح نہ کر کہ او نصرت لیری کری او عینہ او محبت

پکسینی پتید کری او دودیل سرہ اعداد و کری .

خونوز ددی حقیقت نہ چا خبر کری نہ یو .

حقیقت دادی چہ ناپہ مدہیب
ہم سرمایدار و خلی سرمایہ زور قبضہ
کری دہ... رستینی خدایی مذہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ دہ .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وې.
اختلاف را می ته بد خوښ نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلی دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ د اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېزې او د دې ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگومې، نو همیشه
تباه شوی او برباد

شوی دی

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملگري
موږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان، داکتران، انجینران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸

زما خیال و رخ په وړخ د جنکو تعلیم او تربیت
طرف ته زیاتېږي. وی چې زه دا خبره دخل قوم د
پاره خطرناکه گڼم چې هلکانو له خودی تعلیم وگرېږي شي
او جنکی ردي د علم نه محروم پاته شي. چې ددی نتیجه
به داوي چې زموږ ملک ان خوبه اول جاهلانو بسخو
سره و دونه نه کوي او که چيري و هم گري نو اکثر بي کور
سمون خوري او همیشه بې گڼې گش مکش وي. چې
ددی زموږ ملک او قوم ته د یو لوی نقصان
در سید واندیشه ده

... پستی او بلندی په عمل دوه . که دچا
عمل پست دی هغه نړوي که نېټه په کار دی
چه پست وگڼل شي او دچا عمل چه اوچت
وی نړوي که نېټه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگڼل شي .

خدای خور او نښه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړی دی او د بشریت د گاډی دا
دوه پایې دی د گاډی په یوه پایه نه نشي
چلیدی .

www.baachakhan.com

زمونزد پندستونجی اودیری پاکلمنی سیمت زکی
اودوادری دی اودیری حضرت سگاری بی دی

۱۱

پہ جیلخانہ کبھی ما دخیل قوم یہ حالات تو
بانڈی پہ نہ شان سرہ غور کریں۔ زہ
پہ دی نتیجہ و رسیدم چہ پہ دنیا کبھی ہر شیخ
قوم بغیر در پی بی نہ ترقی کوئی نہ شی
او پہ ہر قوم کبھی علوم اوفسون پیدا
کیدی نہ شی .

یوه وړخ زه د امان الله خان ملاقات له تللی
وم. دیرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
کښې مې پاته دا ووی: تاله ترکی درجې، فارسي درجې
او نوری پېم "حی" خو خپله ژبه درجې. زما خبرې ته
هغه بلندی دیر اثر وکړ او و وعده یې راسره وکړه چې زده
کوم به یې. بلکه چې له افغانستان نه وایل شو، زه به یې ته
دده لیدو ته ورغلم. نو هلته یې په رسېدو کښې خبرې وکړې.

دعایم یافته کسا نوسره بهی چه د ر بی
په باره کنسی خبری و کرمی راته به بی ویل چه پستو
لا دته ژبه ده ؟ په دی کنسی علم نشته . ما
ویل چه ملکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
را کوزی شوی . دهری ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقی ورکرمی ده . پستو چه خپلی ژبی ته
توجه نه ده کرمی ، دی کنسی د پستو ژبی ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوستا گناه ده .

انقلاب مندی کار او دومره آسان خبر

ندی .

انقلاب دسری سینی کاردی .

انقلاب علم او پوهه غواړی .

انقلاب عالمان او پوهان غواړی چه دیوی

سره قام وروزی او انقلاب ته پی اباده کړی .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهي خراب شي دمي او د قوم او
ملک پکښې ډير نقصان دى. که چيرې
نن يو بادشاه بڼه هم وي نو سبا به يې زوى
بادشاه وي، نو شوک ويلي شي چه کوندى به
به هم بڼه وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولي چه هر وخت دا خيال کوي چه
که داخلک پوه شول نو ما به ليرى کوي. نو به
هر وخت د قوم د پوسې په لاره کښې
خند اچوي.

موزبادشاهان جو رول نه خواہو بادشاہ
مانو ته موضوعت نشته . زمونز به یو مشرومی او قوم
په رایہ اورضا او مشورہ به وی . او ہنہ سہری آوی
چہ د قوم خدمتگار وی . دخان ، غریب او میا ملا
فرق نہ وی . بلکہ ہر ہنہ سہری به وی چہ ہنہ نیک او
ایماندار او د قوم او ملک خیر خواہ وی . تکلیفونہ او
قربانی او دیر خدمت یی د قام او ملک کبری
وی او چہ ددی مشری اہلیت او پوسہ ہم مکینہ وی
زمونز حکومت به د جماعت (حزب) تابع وی
جماعت به د حکومت تابع نہ وی .

داملک (پستونخوا) زمونز دتولو پستونز
دی . نومونز یوسری نه خان کوو زمونز
به کوبنبن داوی چه تول خانان کرو . او
داسی حکومت به جوړوو چه هغه کبني مساوا
وی او دتولو خلکو کبني پو شان خیر و فایده وی .
که پوره وی او که پوره وی په شهریکه به وی . من
انصاف وی . زمونز به دتول قوم یو هجره وی
او دپي په خوبه به یو صدر وی .

دخدا می دپاره پښتو!
تاسو یوشی، خپل کور جوړ کړی!
د اړی جیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به مو هم ښه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف نہ ہو عظیمی ہدایتی

۲۱

www.baachakhan.com

پتھ پورہ وی کے سپورہ وی دے تھو لودی پویشان وی

۲۲

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**